

Strategia rozwoju Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej im. Emanuela Smołki w Opolu na lata 2011–2020

Spis treści

Misja 3

Wizja 3

Wprowadzenie 3

Założenia metodyczne i tryb realizacji strategii 4

Szczegółowa diagnoza strategiczna aktualnego stanu Wojewódzkiej
biblioteki Publicznej 5

1. Województwo opolskie 5

2. Opole 6

3. Prognozy tendencji rozwoju województwa i miasta Opolu (w kontekście
przygotowywanej strategii biblioteki) 7

4. Biblioteki 8

5. Dotychczasowe dokumenty strategiczne WBP w Opolu 9

6. Aktualna sytuacja Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Opolu 10

7. Wykaz dokumentów wykorzystanych w przygotowaniu diagnozy 17

Bilans strategiczny WBP – SWOT 18

Cele strategiczne rozwoju biblioteki 19

Działania operacyjne (przebieg prac nad strategią WBP w Opolu) 19

Realizacja, monitoring i ewaluacja strategii 28

Strategia powstała w ramach projektu *Biblioteki w społeczeństwie wiedzy – strategię dla przyszłości*.

Projekt zakłada wymianę międzyinstytucjonalną oraz wymianę dobrych praktyk w zakresie zarządzania kulturą oraz budowania strategii przez polskie i norweskie instytucje związane z systemem bibliotecznym. W jego wyniku powstały długofalowe strategie działania i rozwoju dla osiemnastu bibliotek wojewódzkich.

Realizatorem projektu jest Fundacja Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego. Partnerami projektu są: Norweska Biblioteka Narodowa, Małopolski Instytut Kultury, Konferencja Dyrektorów Wojewódzkich Bibliotek Publicznych, norweskie biblioteki w Buskerud, Akershus, Vestfold oraz Wojewódzkie Biblioteki Publiczne.

FRSI FUNDACJA
ROZWOJU
SPOŁECZEŃSTWA
INFORMACYJNEGO

Projekt został zrealizowany przy wsparciu udzielonym przez Islandię, Liechtenstein i Norwegię ze środków Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego oraz Norweskiego Mechanizmu Finansowego w ramach Funduszu Wymiany Kulturalnej.

**Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego**

Misja

Misją Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Opolu jest efektywne zaspokajanie potrzeb edukacyjnych i kulturalnych czytelników, ochrona oraz dokumentowanie regionalnego i narodowego dziedzictwa kulturowego na podstawie nieustającego rozwoju zawodowego i intelektualnego pracowników (należy pamiętać, że liczą się przede wszystkim czytelnik, jakość zbiorów i poziom świadczonych usług), a także koordynowanie działalności i pomoc bibliotekom w województwie.

Wizja

Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Opolu w 2020 roku to:

- nowoczesne, regionalne centrum edukacji, informacji, kultury i odpoczynku;
- atrakcyjna, rozpoznawalna, dostępna w każdej przestrzeni instytucja bez barier, działająca w wielokulturowym otoczeniu, odpowiadająca na różne potrzeby społeczne;
- partner dla różnych placówek kultury i oświaty w zakresie działań kulturalnych;
- opiekun i partner strategiczny bibliotek publicznych w województwie.

WPROWADZENIE

Strategia Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Opolu jest wspólnym dziełem pracowników biblioteki. Powstała przy wydatnej pomocy ekspertów w ramach projektu *Biblioteki w społeczeństwie wiedzy – strategie dla przyszłości*, którego realizatorem jest Fundacja Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego, a partnerami: Norweska Biblioteka Narodowa, Małopolski Instytut Kultury, Konferencja Dyrektorów Wojewódzkich Bibliotek Publicznych, norweskie biblioteki w Buskerud, Akershus, Vestfold oraz wojewódzkie biblioteki publiczne. Projekt zakładał wymianę międzyinstytucjonalną wzajemnych doświadczeń w zakresie zarządzania kulturą oraz budowania strategii przez polskie i norweskie instytucje związane z systemem bibliotecznym. W jego rezultacie powstały długofalowe strategie działania i rozwoju osiemnastu bibliotek wojewódzkich. Projekt został zrealizowany przy wsparciu finansowym udzielonym przez Islandię, Lichtenstein i Norwegię ze środków Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego oraz Norweskiego Mechanizmu Finansowego w ramach Funduszu Wymiany Kulturalnej.

Przygotowując strategię, starano się odpowiedzieć na następujące pytania: „W jakim punkcie rozwoju znajduje się Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Opolu?”, „Jaka będzie prawdopodobna droga rozwoju instytucji?”, „Gdzie biblioteka będzie za 10 lat?”, „Jak to osiągnąć?”.

Opracowany dokument strategii ukazuje mocne i słabe strony biblioteki oraz szanse i zagrożenia związane z jej rozwojem. Wskazuje także najważniejsze cele i zadania, jakie muszą zostać zrealizowane, aby wizja określona przez autorów strategii stała się faktem. Ramy strategii wyznacza sześć głównych celów strategicznych:

- uzyskanie rozpoznawalnej pozycji biblioteki regionalnej,
- dostosowanie przestrzeni do potrzeb atrakcyjnej biblioteki,
- dostosowanie sieci bibliotek publicznych do współczesnych standardów,
- biblioteka liderem w integracji społeczeństwa wielokulturowego,
- zwiększenie dostępności biblioteki dla różnych grup wiekowych, zawodowych, społecznych,
- biblioteka partnerem dla innych placówek w zakresie działań kulturalnych w mieście, regionie, kraju.

Wszystkie wymienione cele stawiają na pierwszym miejscu interes czytelników i koncentrują się wokół uczynienia z biblioteki centrum edukacyjno-kulturalnego.

Aby ocenić stopień realizacji założonych celów strategicznych, będzie dokonywany monitoring dokumentu na podstawie zaproponowanych na poziomie priorytetów wskaźników. Uzyskana w ten sposób ocena realizacji strategii będzie podstawą jej okresowej aktualizacji.

Wszystkie działania, spójne z planami rozwoju Opola i województwa opolskiego, podejmowane przez bibliotekę w ramach strategii będą prowadzić do zadeklarowanej misji.

ZAŁOŻENIA METODYCZNE I TRYB REALIZACJI STRATEGII

Prace nad strategią trwały od marca do końca listopada 2010 roku. Wykorzystana metoda polegała na serii spotkań warsztatowych trzyosobowego zespołu pracowników Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Opolu¹, w składzie: dyrektor biblioteki Tadeusz Chrobak oraz Hanna Jamry i Dorota Kania, z doradcami i ekspertami z dziedziny zarządzania, organizacji i planowania strategicznego, na których były ustalane poszczególne elementy strategii rozwoju biblioteki.

Pierwszym krokiem było przestudiowanie literatury dotyczącej prognoz rozwoju województwa opolskiego i Opola, a także bibliotek działających na terenie miasta, bibliotek publicznych województwa opolskiego oraz dotychczasowych dokumentów strategicznych Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Opolu. W diagnozie wykorzystano również wyniki ankiet skierowanych do kierowników działów biblioteki, dotyczących pracowników oraz jakości pracy Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej i ankiety dla czytelników: *Czy jestem zadowolony z usług biblioteki?*

¹ Nazwa Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Opolu w dalszej części tekstu może być zastąpiona skrótem WBP.

Istotne podczas prac nad strategią było zachęcenie do debaty pracowników biblioteki, aby każdy miał autentyczny wpływ na ważne dla instytucji decyzje i mógł się wypowiedzieć na temat przyszłości placówki. Większość załogi w formie pisemnej wskazała mocne strony Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Opolu oraz to, co stanowi jej słabość, bariery, zagrożenia.

Zebrane dokumenty stały się materiałem wyjściowym dla czterech pięciorosobowych grup pracowników biblioteki, które równolegle pracowały nad analizą SWOT, przedstawiały opinie i propozycje wizji, misji biblioteki oraz celów strategicznych i szczegółowych.

Wszystkie propozycje grup zostały przez zespół przeanalizowane, uporządkowane i na ich podstawie sformułowano ostateczne wnioski.

Ostatnim krokiem prac nad strategią było ustalenie zasad wdrażania i monitoringu postępów prac w ramach strategii biblioteki.

W trakcie tworzenia strategii materiały przygotowywane przez zespół przekazywano do konsultacji partnerom z Norwegii oraz prowadzącemu warsztaty moderatorowi. Jako zewnątrzni konsultanci odnieśli się oni również do końcowej wersji dokumentu *Strategia rozwoju Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej im. Emanuela Smołki w Opolu na lata 2011–2020*.

SZCZEGÓŁOWA DIAGNOZA STRATEGICZNA AKTUALNEGO STANU WOJEWÓDZKIEJ BIBLIOTEKI PUBLICZNEJ

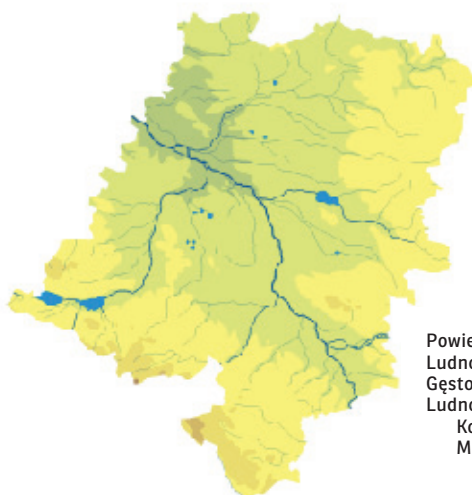
1. Województwo opolskie

Województwo opolskie leży w południowo-zachodniej części Polski, graniczy z województwami: dolnośląskim, wielkopolskim, łódzkim, śląskim, sąsiaduje z Republiką Czeską. Stolicą województwa jest Opole, liczące 128 600 mieszkańców. Województwo opolskie jest najmniejszym obszarem regionem w kraju oraz jednym z najmniejszych pod względem potencjału ludności. Na tle kraju wyróżnia się wysokim, ujemnym saldem migracji, w większości spowodowanym zagranicznymi wyjazdami zarobkowymi (głównie do Niemiec). Ponad połowa ludności województwa mieszka w miastach. Sieć osadniczą tworzy 35 miast. Typowe dla województwa są wsie, będące dużymi jednostkami osadniczymi, charakteryzujące się wysokim stopniem urbanizacji. Większość aktywnych zawodowo mieszkańców województwa ma wykształcenie średnie i pod tym względem opolskie zajmuje czołową lokatę wśród województw. Systematycznie wzrasta również liczba absolwentów szkół wyższych. Na Śląsku Opolskim działają między innymi: Uniwersytet Opolski, Politechnika Opolska, Wyższa Szkoła Zarządzania i Administracji, Państwowa Medyczna Wyższa Szkoła Zawodowa w Opolu oraz Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Nysie.

Województwo opolskie jest regionem wielokulturowym. Widoczne są tutaj wpływy trzech kultur: polskiej, niemieckiej i czeskiej.

Wśród mocnych stron dotyczących ludności województwa opolskiego wymienia się silne poczucie tożsamości regionalnej, wzrastające ambicje edukacyjne mieszkańców, rozwijające się szkolnictwo wyższe. Słabe strony to stały i wysoki odpływ migracyjny ludności za granicę oraz mały i zmniejszający się potencjał ludnościowy².

Podstawowe dane demograficzne województwa opolskiego w 2008 roku:

Powierzchnia (w km ²)	9412
Ludność ogółem (stan na 31 XII 2008)	1 033 040
Gęstość zaludnienia (osoba/km ²)	110
Ludność wg płci:	
Kobiety	533 982
Mężczyźni	499 058

2 Strategia rozwoju województwa opolskiego, Opole, Urząd Marszałkowski Województwa Opolskiego, 2005, s. 9, 13, 15.

3 Województwo opolskie 2009: podregiony, powiaty, gminy, Opole, Urząd Statystyczny w Opolu, 2009.

4 Strategia rozwoju miasta Opola – Stolicy Polskiej Piosenki na lata 2004–2015: (aktualizacja), Opole, Rada Miasta Opola, 2007.

2. Opole

Opole zajmuje obszar 97 km² i liczy (w 2008 r.) 126 203³ mieszkańców. Należy do miast średniej wielkości w Polsce. Jest głównym ośrodkiem gospodarczym, naukowym, kulturalnym i administracyjnym województwa opolskiego. Liczba mieszkańców systematycznie maleje, w 2030 roku w Opolu mieszkać będzie około 97 500 osób. Dziś to miasto ludzi młodych, jednak liczba mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym maleje, wzrasta natomiast udział osób starszych. Znaczna liczba osób w wieku produkcyjnym poszukuje pracy za granicą. Malejący potencjał demograficzny, w powiązaniu z utrzymującą się migracją o charakterze zarobkowym, może się stać w kolejnych latach istotną barierą rozwoju⁴.

Poziom wykształcenia mieszkańców Opola systematycznie wzrasta, czemu sprzyja wzrost liczby i stały rozwój placówek szkolnych i akademickich w mieście. W Opolu funkcjonuje siedem wyższych uczelni: Uniwersytet Opolski, Politechnika Opolska, Wyższa Szkoła Zarządzania i Administracji, Państwowa Medyczna Wyższa Szkoła Zawodowa, Szkoła Wyższa im. Bog-

dana Jańskiego Wydział Zamiejscowy, Oddział Ekonomiczny Wyższej Szkoły Bankowej we Wrocławiu oraz Wyższe Seminarium Duchowne. Ponadto działa tu Państwowy Instytut Naukowy – Instytut Śląski. W roku akademickim 2008/2009 studiowały w Opolu 34 272 osoby.

3. Prognozy tendencji rozwoju województwa i miasta Opola (w kontekście przygotowywanej strategii biblioteki)

W *Strategii rozwoju województwa opolskiego* podkreślono:

- ukierunkowanie edukacji na przedsiębiorczość, języki obce, technologie informacyjne i komunikacyjne (zwrócenie uwagi na zjawisko „wykluczenia cyfrowego”);
- rozwijanie działalności edukacyjnej i kulturalnej, aby zapobiec wykluczeniu społecznemu mieszkańców,
- konieczność podjęcia odpowiednich działań skierowanych do zwiększającej się populacji osób w podeszłym wieku i umożliwienie im jak najpełniejszego i aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym,
- rozwój wielokulturowej tożsamości regionalnej.

Podstawę do stworzenia optymalnych warunków realizacji potrzeb kulturalnych społeczeństwa stanowią między innymi: urozmaicona oferta kulturalna regionu, jego instytucje kultury i liczne zabytki. Uzyskanie pozytywnych efektów tego procesu jest uzależnione od unowocześnienia i rozbudowy infrastruktury kulturalnej, renowacji i ochrony zabytków, wspierania twórców i animatorów kultury oraz wykorzystania technologii informacyjnych i komunikacyjnych w sferze kultury, ze szczególnym uwzględnieniem jej reklamy i promocji.

W regionie współistnieją różne grupy kulturowe związane z przynależnością narodową i etniczną, odmiennymi tradycjami i wartościami. Dlatego należy wspierać działania w zakresie ochrony i przywracania dziedzictwa kulturowego regionu, popularyzować historię Śląska, prowadzić powszechną edukację regionalną. Powyższym celem powinny służyć istniejące w regionie instytucje kultury, w tym biblioteki⁵.

Wśród priorytetów rozwoju miasta Opola na lata 2004–2015 wyszczególniono: wysoki standard miejskich obiektów kulturalnych (modernizacja i rozbudowa infrastruktury kulturalnej), zachowanie dziedzictwa kulturalnego (poszerzenie oferty imprez i wydarzeń kulturalnych, gromadzenie zbiorów)⁶.

⁵ Zob. *Strategia rozwoju województwa opolskiego*, s. 21–22, 26–27, 42–43.

⁶ *Strategia rozwoju miasta Opola*, s. 81–86.

4. Biblioteki

a. Biblioteki działające na terenie Opola (oprócz Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej)

- **Biblioteka Główna Uniwersytetu Opolskiego** (w strukturze 10 bibliotek specjalistycznych). Zatrudnia 74 osoby (2009)⁷, zbiory liczą 650 500 dokumentów, łączna liczba wypożyczonych na zewnątrz zbiorów wyniosła 127 226 woluminów, biblioteka posiada egzemplarz obowiązkowy.
- **Biblioteka Główna Politechniki Opolskiej** (w strukturze 4 biblioteki wydziałowe). Zbiory liczą 477 723 dokumenty. Łączna liczba wypożyczanych na zewnątrz zbiorów 20 783 (na miejscu 637 270), zatrudnionych jest 36 pracowników merytorycznych.
- **Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka** (biblioteka główna i 11 filii w województwie). Na koniec 2009 roku zbiory liczyły 605 551 egzemplarzy udostępnianych w bibliotece głównej i bibliotekach filialnych, liczba wypożyczeń na zewnątrz 101 172 (wszystkich udostępnień 202 310), zatrudnionych jest 50 pracowników merytorycznych.
- **Miejska Biblioteka Publiczna** (18 placówek). Na koniec 2009 roku zbiory liczyły 348 518 woluminów, liczba wypożyczeń na zewnątrz 607 159 woluminów, zatrudnionych 47 pracowników merytorycznych.

Ponadto działają w Opolu między innymi: Biblioteka Instytutu Śląskiego, Centralna Biblioteka Polsko-Niemiecka Caritas, Oddział Głównej Biblioteki Lekarskiej.

b. Biblioteki publiczne województwa opolskiego

W województwie opolskim funkcjonuje 318 bibliotek publicznych (stan na 31 grudnia 2009 r.)⁸. Są to WBP w Opolu, 3 miejskie biblioteki publiczne, 32 miejskie i gminne biblioteki publiczne, 36 gminnych bibliotek publicznych, 246 filii bibliotecznych.

Zbiory bibliotek liczą ogółem 4 150 166 woluminów, w 2009 roku z różnych źródeł wpłynęło 122 469 woluminów. Zakup nowości wyniósł 88 678 jednostek, na które przeznaczono ogółem kwotę 1 843 703 zł (w tym z dotacji Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego 288 684 zł). Gorsza sytuacja dotyczy zakupu i prenumeraty czasopism – 12 bibliotek gminnych i miejsko-gminnych nie zakupiło żadnych czasopism. W województwie opolskim biblioteki publiczne w 2009 roku dysponowały 2 868 tytułami czasopism bieżących.

W 2009 roku było zarejestrowanych ogółem 158 558 czytelników (stanowili oni 15,4% mieszkańców województwa opolskiego). Liczba czytelników zwiększyła się w stosunku do roku 2008 o 349 osób.

Komputeryzacja bibliotek publicznych w województwie wykazuje wyraźną tendencję wzrostową. W 2009 roku liczba komputerów przypadających na jedną

⁷ Sprawozdanie z działalności Biblioteki Głównej i bibliotek specjalistycznych Uniwersytetu Opolskiego za 2009 rok, Opole, Biblioteka Główna Uniwersytetu Opolskiego, 2010.

⁸ *Działalność Bibliotek Publicznych w Województwie Opolskim w 2009 roku*, pod red. Piotra Polusa, Anny Śliwińskiej, Opole, WBP, 2010.

placówkę wyniosła 3,1 (w 2008 r. – 2,7). Pozyskano także z Programu Rozwoju Bibliotek dla 16 bibliotek w województwie: 67 komputerów, 4 laptopy, 5 urządzeń wielofunkcyjnych wysokowydajnych i 53 standardowe, a dla WBP w Opolu 16 laptopów, 2 urządzenia wielofunkcyjne wysokowydajne, 1 standardowe.

5. Dotychczasowe dokumenty strategiczne WBP w Opolu

W 2000 roku opracowano *Strategię bibliotek publicznych w województwie opolskim*. Bliska perspektywa przystąpienia Polski do Unii Europejskiej niosła konieczność dokonania w placówkach zmian, które w możliwie krótkim czasie pozwoliłyby zmniejszyć dystans dzielący nas od rozwiniętych krajów Europy. W uzasadnieniu potrzeby modyfikacji i zreformowania opolskich bibliotek publicznych wymieniono:

- dostosowanie biblioteki do szybko rosnących potrzeb edukacyjnych społeczeństwa, skorelowania ich z reformą szkolnictwa (także szkolnictwa wyższego);
- uczynienie z biblioteki centrum edukacyjno-kulturalnego;
- ochronę piśmiennictwa, przenoszenie na trwalsze nośniki druków szczególnie narażonych na zniszczenie;
- ochronę dorobku kultury, tworzącego przez kilkaset lat historię Śląska Opolskiego;
- uwzględnienie potrzeb czytelniczych i informacyjnych innych grup narodowościowych;
- preferencje czytelnicze oraz nowe formy usług umożliwiających dostęp do piśmiennictwa i informacji osób starszych i niepełnosprawnych.

W części poświęconej Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej w Opolu do mocnych stron biblioteki zaliczono:

- zbiory,
- automatyzację procesów bibliotecznych,
- bazę techniczną,
- działalność wydawniczą.

Słabe strony biblioteki to:

- ograniczone fundusze na zakup zbiorów,
- duże rozproszenie agend udostępniających zbiory,
- brak środków finansowych na dokończenie prac remontowych i modernizacyjnych rozpoczętych po lipcowej powodzi z 1997 r.,
- brak możliwości lokalowych na organizowanie wystaw, spotkań, sesji, konferencji, szkoleń itp.,
- brak możliwości finansowych uniemożliwia unowocześnienie sprzętu komputerowego i jego stałą wymianę,
- brak dostępu do Internetu.

6. Aktualna sytuacja Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Opolu

a. Kilka dat z historii

24 lipca 1951 roku w aktach Wojewódzkiej Rady Narodowej w Opolu zarejestrowano Wojewódzką Bibliotekę Publiczną. 1 września biblioteka rozpoczęła systematyczną działalność, głównym jej zadaniem była praca instrukcyjno-metodyczna i organizacyjna prowadzona z myślą o bibliotekach publicznych w województwie opolskim. Pierwszym dyrektorem został Stanisław Partyka. Początkowo biblioteka mieściła się w gmachu Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej, w 1953 roku została przeniesiona do odrestaurowanego budynku przy ulicy Piastowskiej 18. Udostępnianie zbiorów, liczących wówczas ok. 1600 woluminów, rozpoczęto w 1952 roku. W 1955 roku nastąpiło połączenie Miejskiej Biblioteki Publicznej w Opolu z Wojewódzką Biblioteką Publiczną. Sieć biblioteczna liczyła (oprócz centrali) 9 filii i 23 punkty biblioteczne i dysponowała ok. 150-tysięcznym księgozbiorem.

W 1961 roku nadano bibliotece imię Emanuela Smołki, założyciela pierwszych czytelni ludowych na Śląsku.

31 grudnia 1991 roku definitywnie przekazano miastu Wypożyczalnię Centralną, Oddział Dziecięcy i dwadzieścia filii bibliotecznych. 1 stycznia 1992 roku powstała Miejska Biblioteka Publiczna w Opolu. W nowej strukturze Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej pozostały działy: Instrukcyjno-Metodyczny, Informacyjno-Bibliograficzny, Gromadzenia, Opracowania Zbiorów i Katalogów, Udostępniania (Czytelnia Główna, Wypożyczalnia Zbiorów Naukowych, Oddział Zbiorów Specjalnych i Zabytkowych, Oddział Zbiorów Obcojęzycznych, Oddział Muzyczny), Organizacyjno-Administracyjny oraz Finansowo-Księgowy. Rok później otwarto nowy oddział WBP – Bibliotekę Austriacką – Österreich Bibliothek. Patronat nad nią objął Konsulat Generalny Republiki Austrii w Krakowie.

W lipcu 1997 roku biblioteka została dotkliwie uszkodzona w czasie katastrofalnej powodzi. Zniszczeniu uległo 45 pomieszczeń użytkowych o łącznej powierzchni 2000 m². Straty w zbiorach to 64 076 książek i 30 455 innych jednostek inwentarzowych (czasopism, mikrofilmów, płyt, dokumentów życia społecznego). W styczniu 1999 roku, po półtorarocznym remoncie, uroczystie otwarto część biblioteki przeznaczoną dla czytelników.

W roku 2006 Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Opolu otrzymała status biblioteki naukowej.

W maju 2010 roku uruchomiono Opolską Bibliotekę Cyfrową.

b. Cele i zadania biblioteki

Wojewódzka Biblioteka Publiczna im. Emanuela Smółki w Opolu jest samorządową instytucją kultury i publiczną biblioteką naukową. Pełni funkcję wiodącej na Opolszczyźnie biblioteki uniwersalnej i centralnej biblioteki regionalnej, sprawującej nadzór merytoryczny nad siecią bibliotek samorządowych w województwie. Nadrzędnym celem placówki jest zaspokajanie potrzeb oświatowych, kulturalnych i informacyjnych społeczności województwa opolskiego, upowszechnianie wiedzy i kultury oraz ochrona dóbr kultury w zakresie materiałów bibliotecznych. Z racji posiadanych cennych zbiorów zabytkowych opolska ksiąźnica wchodzi w skład ogólnokrajowej sieci bibliotecznej, której zbiory w części tworzą narodowy zasób biblioteczny.

c. Struktura organizacyjna biblioteki

Komórki organizacyjne biblioteki podejmują przedsięwzięcia organizacyjne i merytoryczne, które zapewniają jak najlepszą i terminową realizację zadań wynikających z planów pracy, promowania biblioteki, jej zbiorów i form działalności, a zwłaszcza:

Dział Udostępniania we wszystkich swoich agendach udostępnia i upowszechnia zbiory biblioteczne współczesne i zabytkowe. Zajmuje się popularyzacją zbiorów i upowszechnianiem informacji o zbiorach i usługach bibliotecznych.

Dział Informacyjno-Bibliograficzny prowadzi działalność w zakresie szeroko pojętej informacji bibliograficznej, bibliotecznej i rzeczowej, pełni funkcję regionalnego centrum informacji biblioteczno-bibliograficznej, dokumentuje wiedzę o regionie oraz promuje bibliotekę i jej zbiory.

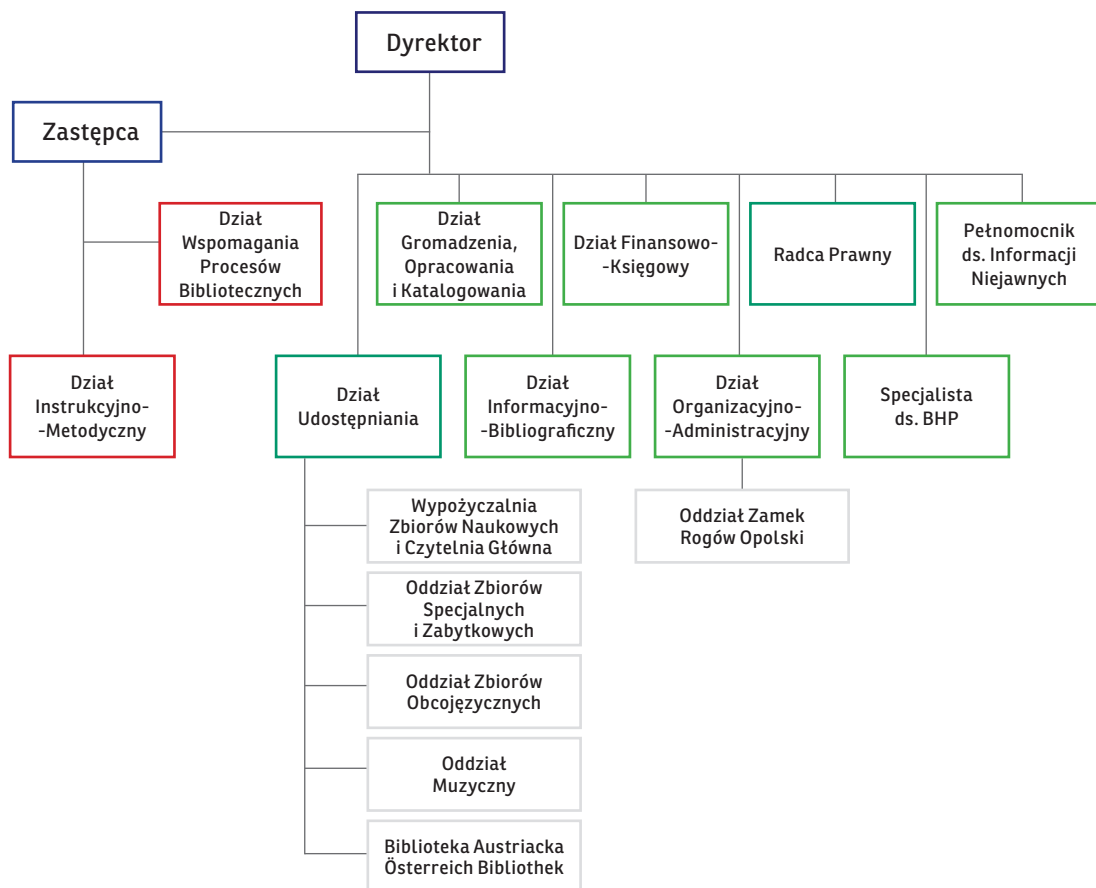
Dział Gromadzenia, Opracowania i Katalogów gromadzi i opracowuje materiały biblioteczne oraz prowadzi stały monitoring w zakresie potrzeb czytelniczych.

Dział Instrukcyjno-Metodyczny sprawuje nadzór merytoryczny nad siecią bibliotek publicznych w województwie: udziela pomocy instrukcyjno-metodycznej, szkoleniowej i organizacyjnej, *koordynuje* realizację bibliotecznych projektów ponadlokalnych, organizuje różne formy doskonalenia zawodowego.

Dział Wspomagania Procesów Bibliotecznych prowadzi szeroko rozumianą politykę unowocześniania procesów bibliotecznych oraz koordynuje prace związane z pozyskiwaniem środków pozabudżetowych na realizację celów statutowych i rozwój biblioteki.

Do zadań **Działu Organizacyjno-Administracyjnego** należy zapewnienie właściwych warunków pracy poszczególnych działów biblioteki, jak również efektywne wykorzystanie centrum konferencyjnego w zabytkowych obiektach w Rogowie Opolskim.

Pozostałe komórki organizacyjne spełniają funkcję służebną w stosunku do działów merytorycznych biblioteki.

d. Zbiory i udostępnianie

Zbiory biblioteki na koniec roku 2009 liczyły 304 547 (w 2008 roku: 288 167) jednostek inwentarzowych, w tym:

- książeczki: 208 756 (w 2008 roku: 190 145)
- czasopisma: 11 479 (w 2008 roku: 10 844)
- zbiory specjalne: 84 312, w tym audiowizualne 49 910 (w 2008 roku: 87 178 w tym audiowizualne 48 687).

Zbiory biblioteki tworzą: księgozbiór ogólny – naukowy i popularnonaukowy, w którym dominuje literatura z zakresu nauk humanistycznych i społecznych, zbiory regionalne, zbiory obcojęzyczne, czasopisma, zbiory specjalne (zbiory sztuki, kartografia współczesna, zbiory muzyczne, mikrofilmy, druki ulotne, fotografie, pocztówki, dokumenty życia społecznego, książka mówiona, eks-

librisy). Najcenniejszą grupę tworzą zbiory zabytkowe: starodruki, rękopisy, kartografia zabytkowa, grafika zabytkowa.

Zbiory zabytkowe, część unikatowych zbiorów z XIX wieku oraz z początku XX wieku, wchodzi w skład narodowego zasobu bibliotecznego i podlegają szczególnej ochronie.

Biblioteka udostępnia swoje zbiory w agendach Działu Udostępniania: Wypożyczalni Zbiorów Naukowych, Czytelni Główniej, Czytelni Internetowej, Oddziale Zbiorów Obcojęzycznych, Oddziale Muzycznym, Bibliotece Austriackiej – Österreich Bibliothek, Czytelni Oddziału Zbiorów Specjalnych i Zabytkowych (w zamku w Rogowie Opolskim) oraz w czytelni Działu Informacyjno-Bibliograficznego.

W 2009 roku wszystkie agendy WBP odwiedziły 112 872 osoby (w 2008 roku: 102 979). Stałych zarejestrowanych czytelników było 8999 (w 2008 roku: 8 369). Wypożyczyli oni w czytelniach i wypożyczalniach 535 654 jednostek inwentarzowych zbiorów (w 2008 roku: 508 654). Katalog on-line na stronie www przeszukiwano 271 658 razy (w 2008 roku: 123 019).

e. Kadra

Stan zatrudnienia 1 kwietnia 2010 roku wynosił 102 osoby, w tym 52 pracowników działalności podstawowej. Przeprowadzona ankieta *Informacja o pracownikach WBP*, którą wypełnili kierownicy działów merytorycznych biblioteki, wykazała⁹:

⁹ Badaniu ankietowemu poddano 45 pracowników (wyłączono stanowiska magazynierów).

Struktura wiekowa

▪ Do 25 lat	2 osoby
▪ 26–30 lat	14 osób
▪ 31–40	5 osób
▪ 41–50 lat	9 osób
▪ 51–60 lat	10 osób
▪ Powyżej 60 lat	5 osób

Staż pracy w bibliotekarstwie

▪ Do 5 lat	16 osób
▪ 6–10 lat	3 osoby
▪ 11–20 lat	4 osoby
▪ 21–30 lat	11 osób
▪ Powyżej 30 lat	11 osób

Wykształcenie

- wyższe magisterskie – 35 + 1 inż. (w tym bibliotekarskie 11 + 6 podyplomowych)
- licencjat – 5 (w tym z bibliotekarstwa – 2)
- wykształcenie policealne – 4 (w tym bibliotekarskie – 4)

Stanowisko kwalifikacyjne

▪ St. kustosz	14 osób
▪ Kustosz	6 osób
▪ St. bibliotekarz	4 osoby
▪ Mł. bibliotekarz	17 osób
▪ Specjalista	1 osoba
▪ Mł. specjalista	1 osoba

Biegła znajomość języków obcych

▪ język angielski	10 pracowników
▪ język niemiecki	5 pracowników
▪ język francuski	2 pracowników
▪ język rosyjski	3 pracowników
▪ język czeski	1 pracownik
▪ język włoski	1 pracownik

Dokształcanie

W trakcie dokształcania znajduje się 8 pracowników, studiujących następujące kierunki: pokojowe rozwiązywanie konfliktów, filologia germańska, sieci komputerowe, administracja samorządowa, edytorstwo, informacja naukowa i bibliotekoznawstwo, informacja naukowa i komunikacja w europejskich instytucjach kultury, filologia angielska (doktorat).

Zakończyło dokształcanie w ciągu ostatnich 5 lat 12 pracowników na kierunkach: translatoryka, edytorstwo, bibliotekarstwo (licencjat), CEBID, zarządzanie i marketing, systemy i sieci komputerowe, animacja i zarządzanie kulturą, informacja naukowa i bibliotekoznawstwo, filologia rosyjska (licencjat), kulturoznawstwo, europeistyka, filologia angielska (licencjat).

25 osób aktywnie uczestniczy w różnych formach kształcenia (kursy, szkolenia, samodokształcanie).

f. Baza lokalowa i wyposażenie

Nieruchomości będące własnością WBP w Opolu:

1. Budynek przy ulicy Piastowskiej 18 (Wypożyczalnia Zbiorów Naukowych, Czytelnia Główna, Dział Informacyjno-Bibliograficzny, Oddział Zbiorów Specjalnych i Zabytkowych) – pow. użytkowa 1 077 m², forma użytkowania – budynek na własność, grunt w użytkowaniu wieczystym.
2. Budynek przy ulicy Piastowskiej 19 (magazyn Wypożyczalni, magazyn Czytelni, Dział Gromadzenia, Opracowania i Katalogów, Dział Wspomagania Procesów Bibliotecznych) – pow. użytkowa 779 m², forma użytkowania – budynek na własność, grunt w użytkowaniu wieczystym.

3. Budynek przy ulicy Piastowskiej 18a (magazyn wypożyczalni) – pow. użytkowa 184 m², forma użytkowania – budynek na własność, grunt w użytkowaniu wieczystym.
4. Garaż przy ulicy Piastowskiej 18 – pow. ogólna 33,4 m², forma użytkowania – budynek na własność, grunt w użytkowaniu wieczystym.
5. Pałacyk przy ulicy Piastowskiej 20 (Dyrekcja, Sekretariat, Dział Instrukcyjno-
-Metodyczny, Dział Finansowo-Księgowy, Galeria WuBePe, sala konferencyjna, sala wykładowa) – pow. użytkowa 635 m², forma użytkowania – budynek na własność, grunt w użytkowaniu wieczystym.
6. Oficyna przy ulicy Piastowskiej 20b (Dział Organizacyjno-Administracyjny, poligrafia, portiernia, garaże) – pow. użytkowa 213,7 m², forma użytkowania – budynek na własność, grunt w użytkowaniu wieczystym.
7. Biblioteka Austriacka przy ulicy Piłsudskiego 5 – pow. ogólna 207 m², forma użytkowania – własnościowe prawo do lokalu / Spółdzielnia Mieszkaniowa „Przyszłość”.
8. Zamek w Rogowie Opolskim, przy ulicy Parkowej 38 (Oddział Zbiorów Zabytkowych) – pow. użytkowa 1 151,7 m², forma użytkowania – budynek na własność, grunt w użytkowaniu wieczystym.
9. „Dom pod kogutem” w Rogowie Opolskim, przy ulicy Parkowej 36 – pow. użytkowa 476,7 m², forma użytkowania – budynek na własność, grunt w użytkowaniu wieczystym.

Nieruchomości niebędące własnością WBP w Opolu:

1. Oddział Muzyczny, Rynek 1 – pow. użytkowa 89,45 m², forma użytkowania – lokal komunalny, dzierżawa.
2. Oddział Zbiorów Obcojęzycznych przy ulicy Kopernika 10 – pow. użytkowa 80 m², forma użytkowania – lokal komunalny, dzierżawa.
3. Introligatornia przy ulicy Jagiellonów – pow. użytkowa 107,35 m², forma użytkowania – lokal komunalny, dzierżawa.

Nieruchomości będące własnością biblioteki wynajmowane innym podmiotom:

1. Miejska Biblioteka Publiczna przy placu Piłsudskiego 5–6 – pow. użytkowa 755 m², forma użytkowania – własnościowe prawo do lokalu / Spółdzielnia Mieszkaniowa „Przyszłość”.
2. Wypożyczalnia centralna MBP przy ulicy Kośnego 34 – pow. użytkowa 210 m², forma użytkowania – własnościowe prawo do lokalu / Spółdzielnia Mieszkaniowa „Przyszłość”.
3. Filia Nr 5 MBP Chabrow 54 Pawilon A – pow. użytkowa 131,80 m², forma użytkowania – własnościowe prawo do lokalu / Spółdzielnia Mieszkaniowa „Przyszłość”.

Razem:

▪ Powierzchnia ogólna	5 873,70 m ²
▪ Powierzchnia użytkowa	4 477,10 m ²
▪ Tereny zielone, parki, drogi	4 789,10 m ²

g. Wyposażenie biblioteki (dane na koniec 2009 roku)

W WBP na stanowiskach czytelniczych i pracowniczych funkcjonuje 129 komputerów (98 z dostępem do Internetu, w tym 32 dostępne dla czytelników), 19 laptopów, 38 drukarek, 7 skanerów, 3 czytniki multimedialne, 14 kserokopiarek, profesjonalny skaner książkowy BookEye 2 Plus do formatu A3 oraz serwer (dla planowanej Opolskiej Biblioteki Cyfrowej). W Czytelni Główniej i Dziale Informacyjno-Bibliograficznym czytelnicy mogą korzystać z bezprzewodowego Internetu.

Biblioteka (przy ulicy Piastowskiej) jest przygotowana do obsługi osób starszych i niepełnosprawnych (winda, toaleta), w 2010 roku przekazano czytnik dla osób niedowidzących. W oddziałach bariery architektoniczne uniemożliwiają natomiast korzystanie z ich zbiorów osobom niepełnosprawnym.

Lokale biblioteczne są w dobrym stanie technicznym, wyremontowane, wyposażone w nowe meble oraz sprzęt biurowy i techniczny.

Oddziały znajdujące się poza budynkiem głównym biblioteki są ciasne, co ogranicza rozwój działalności w tych placówkach.

Ze względu na brak w WBP dużej sali mieszczącej ok. 100 miejsc, większość spotkań autorskich odbywa się w Czytelni Główniej.

Potrzeby:

- zamontowanie urządzeń klimatyzacyjnych w czytelniach, wypożyczalniach i magazynach;
- rozbudowa obiektu bibliotecznego w celu scalenia rozproszonych w mieście komórek organizacyjnych: Oddziału Zbiorów Obcojęzycznych, Oddziału Muzycznego, Biblioteki Austriackiej i Intrologatorni oraz poszerzenie go o salę audytoryjną i salę wystawową. Dobudowany budynek powinien pomieścić magazyny o powierzchni 800 m², Oddział Zbiorów Obcojęzycznych – 200 m², Bibliotekę Austriacką – 200 m², Oddział Muzyczny – 200 m², salę audytoryjno-wystawienniczą – 300 m².

7. Wykaz dokumentów wykorzystanych w przygotowaniu diagnozy

1. Czarkowska-Pasierbińska Joanna, *Funkcjonowanie Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Opolu*, „Pomagamy Sobie w Pracy” 2009, nr 4, s. 5–17.
2. *Działalność Bibliotek Publicznych w Województwie Opolskim w 2009 roku*, pod red. Piotra Polusa, Anny Śliwińskiej, Opole, WBP, 2010.
3. *Sprawozdanie z działalności Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w roku 2009*.
4. *Statut Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej im. Emanuela Smołki w Opolu*.
5. *Strategia rozwoju bibliotek publicznych w województwie opolskim*, Opole 2000.
6. *Strategia rozwoju miasta Opola – Stolicy Polskiej Piosenki na lata 2004–2015* (aktualizacja), Opole, Rada Miasta Opola, 2007.
7. *Strategia rozwoju województwa opolskiego*, Opole, Urząd Marszałkowski Województwa Opolskiego, 2005.
8. *Województwo opolskie 2009: podregiony, powiaty, gminy*, Opole, Urząd Statystyczny w Opolu, 2009.

Ankiety:

1. *Badanie jakości pracy Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Opolu (ankieta skierowana do kierowników działów)*.
2. *Badanie satysfakcji czytelników z oferowanych przez bibliotekę usług*.
3. *Informacja o pracownikach (stan na 1.04.2010)*.
4. *Mocne i słabe strony Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Opolu (ankieta skierowana do pracowników biblioteki)*.

Inne:

1. *Materiały szkoleniowe przygotowane w ramach realizacji projektu Biblioteki w społeczeństwie wiedzy – strategię dla przyszłości*.
2. *Propozycje przygotowane przez cztery zespoły pracowników, uczestniczących w pracach nad strategią biblioteki*.

Bilans strategiczny WBP – SWOT

1. Mocne strony	2. Słabe strony
<ol style="list-style-type: none"> 1. Korzystne położenie w centrum miasta. 2. Uniwersalne zbiory, w tym: najbogatsze na Opolszczyźnie zbiory regionalne, bogata oferta zbiorów obcojęzycznych, cenny księgozbiór zabytkowy. 3. Opolska Biblioteka Cyfrowa. 4. Szeroka działalność kulturalna i wydawnicza. 5. Stały monitoring i pomoc bibliotekom publicznym w województwie. 6. Stabilna, wykształcona kadra. 7. Szeroka współpraca międzynarodowa z bibliotekami i innymi instytucjami kultury. 8. Uwzględnianie w swoich działaniach wielokulturowości Opolszczyzny. 9. Współpraca z wolontariuszami (prowadzenie Punktu Informacji Prawnej, Biblioteka Austriacka). 10. Informatyzacja i sprzęt komputerowy (biblioteka dąży do pełnej komputeryzacji, unowocześnia sprzęt). 11. Dobrze wyposażona, wyremontowana baza biblioteki. 12. Umiejętność zdobywania środków pozabudżetowych (krajowych). 13. Status biblioteki naukowej.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Rozproszenie agend udostępniających zbiory i bariery architektoniczne Oddziału Zbiorów Obcojęzycznych, Oddziału Muzycznego, Biblioteki Austriackiej. 2. Brak wolnego dostępu do zbiorów najczęściej wypożyczanych. 3. Brak dużej sali (dla 100 osób) dostosowanej do organizowania imprez kulturalnych. 4. Zbyt słaba promocja biblioteki, brak wyrazistego wizerunku w mieście, brak jednolitej identyfikacji wizualnej. 5. Ograniczone powierzchnie magazynowe. 6. Niewystarczające środki na realizację planów rozbudowy architektonicznej WBP. 7. Działalność kulturalna i wydawnicza nie w pełni dostosowana do potrzeb odbiorców. 8. Brak zintegrowanego komputerowego systemu bibliotecznego w sieci bibliotek publicznych. 9. Zbyt mały kontakt biblioteki ze szkołami. 10. Niedostateczna współpraca z bibliotekami na terenie miasta.
3. Szanse	4. Zagrożenia
<ol style="list-style-type: none"> 1. Współpraca z bibliotekami na terenie Opola (bliższe kontakty dotyczące profili gromadzonych zbiorów, informacja o zbiorach). 2. Współpraca z organizacjami pozarządowymi. 3. Rozwój Opolskiej Biblioteki Cyfrowej (zaproszenie do współpracy innych instytucji Opolszczyzny). 4. Wykorzystanie wolontariuszy i stażystów w różnych działaniach biblioteki wynikających z potrzeb społecznych. 5. Szybkie reagowanie na zapotrzebowanie społeczne, na przykład starzejące się społeczeństwo, wykluczenie zawodowe.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Demograficzne (malejący potencjał ludności, migracje). 2. Konkurencja innych instytucji kultury, w tym bibliotek. 3. Duże skupienie na jednym obszarze placówek biblioteczných różnych sieci. 4. Prawo autorskie hamujące rozwój Opolskiej Biblioteki Cyfrowej. 5. Zagrożenie powodziowe w związku z położeniem biblioteki na terenie zalewowym. 6. Proponowane przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego zmiany w prawie, dotyczące łączenia bibliotek.

10 Skróty użyte w rubryce

»odpowiedzialni«:
Dyrektor Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej (Dyrektor); Dział Informacyjno-Bibliograficzny (DIB); Dział/Oddział Promocji i Marketingu (przy Dziale Informacyjno-Bibliograficznym) (OPM); Dział Udostępniania (DU); Dział Gromadzenia, Opracowania i Katalogów (GO); Dział Instrukcyjno-Metodyczny (DIM); Dział Wspomagania Procesów Bibliotecznych (DWP); Dział Organizacyjno-Administracyjny (DOA)

Cele strategiczne rozwoju biblioteki

Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Opolu przyjmuje następujące cele strategiczne:

- I. Uzyskanie rozpoznawalnej pozycji biblioteki regionalnej.
- II. Dostosowanie przestrzeni do potrzeb atrakcyjnej biblioteki.
- III. Dostosowanie sieci bibliotek publicznych do współczesnych standardów.
- IV. Biblioteka liderem w integracji społeczeństwa wielokulturowego.
- V. Zwiększenie dostępności biblioteki dla różnych grup wiekowych, zawodowych, społecznych.
- VI. Biblioteka partnerem dla innych placówek w zakresie działań kulturalnych w mieście, regionie, kraju.

DZIAŁANIA OPERACYJNE (PRZEBIEG PRAC NAD STRATEGIĄ WBP W OPOLU)

Cel strategiczny I: Uzyskanie rozpoznawalnej pozycji biblioteki regionalnej

Cel szczegółowy I.1: Aktywizacja działań związanych z promocją biblioteki

Wskaźniki: Liczba działań promocyjnych, liczba projektów materiałów promocyjnych, liczba wydrukowanych egzemplarzy, liczba wdrożonych nowych form komunikacji, liczba odbiorców korzystających z proponowanych form komunikacji

Termin realizacji: 2011–2020

Projekty:

Projekt	Wskaźnik realizacji	Termin	Odpowiedzialni ¹⁰	Partnerzy	Budżet
Projekt I.1.1 Utworzenie działu (oddziału) promocji i marketingu	Działający Dział/Oddział Promocji i Marketingu przy Dziale IB	2011	Dyrektor ¹¹ DIB		W ramach budżetu biblioteki
Projekt I.1.2 Utworzenie nowego logo biblioteki	Tak/Nie	II kw. 2011	DIB-OPM		W ramach budżetu biblioteki
Projekt I.1.3 Opracowanie materiałów informacyjnych o bibliotece w kilku językach	Liczba projektów Liczba wydrukowanych egzemplarzy	II kw. 2011	DU DIB-OPM	Wolontariat (dystryb.)	W ramach budżetu biblioteki
Projekt I.1.4 Widoczne oznakowanie wewnątrz biblioteki, na zewnątrz budynku i w mieście	Liczba banerów, planszy, tablic informacyjnych	2011	DIB-OPM DOA		W ramach budżetu biblioteki

Projekt I.1.5 Akcje promocji czytelnictwa z promocyjnym zapisem do biblioteki i prezentacją ciekawych, odpowiednich dla danej grupy zbiorów	Liczba akcji Liczba nowych czytelników	2011 i nadal	DU	Szkoły, organizacje pozarządowe	W ramach budżetu biblioteki
Projekt I.1.6 Wykorzystanie Internetu i portali społecznościowych do reklamy zbiorów, usług i form działalności biblioteki	Liczba miejsc posadowienia w Internecie Liczba wejść na stronę WWW biblioteki	2011	DWP DIB-OPM		W ramach budżetu biblioteki
Projekt I.1.7 Pozyskanie strategicznego partnera medialnego	Liczba pozyskanych partnerów	2011	DIB-OPM	Radio „Opole”, Redakcja „Nowej Trybuny Opolskiej”	W ramach budżetu biblioteki

11 Jako pierwszy jest wpisany odpowiedzialny za projekt, w następnej kolejności działający współpracujący

Cel szczegółowy I.2: Zwiększenie działań zmierzających do pełnej identyfikacji WBP z regionem

Wskaźniki: Liczba zorganizowanych imprez, liczba organizacji współpracujących, liczba wspólnych projektów, liczba uczestników

Termin realizacji: 2011–2020

Projekty:

Projekt	Wskaźnik realizacji	Termin	Odpowiedzialni	Partnerzy	Budżet
Projekt I.2.1 Organizacja cyklicznej imprezy dotyczącej regionu (raz w roku)	10 imprez Liczba uczestników	2011– –2020	DU	Organizacje społeczne, instytucje kultury	Środki pozyskane z projektów
Projekt I.2.2 Podjęcie stałej współpracy z bibliotekami i innymi instytucjami w zakresie informacji i promocji regionu	Liczba współpracujących Liczba projektów	2011 i nadal	DIM, DIB-OPM	Biblioteki, instytucje kultury	W ramach budżetu biblioteki

Cel szczegółowy I.3: Promocja regionu poprzez bibliotekę cyfrową

Wskaźniki: Liczba partnerów współpracujących, liczba wspólnych inicjatyw, liczba wydawnictw umieszczonych w OBC, liczba wejść na stronę internetową OBC

Termin realizacji: 2011–2020

Projekty:

Projekt	Wskaźnik realizacji	Termin	Odpowiedzialni	Partnerzy	Budżet
Projekt I.3.1 Utworzenie Konsorcjum / (Grupa) Opolskiej Biblioteki Cyfrowej	Liczba partnerów w powołanym konsorcjum Liczba inicjatyw	2011 i nadal	DWP DIM	Biblioteki, organizacje, instytucje	W ramach budżetu biblioteki
Projekt I.3.2 Wprowadzenie do OBC off-line czasopism i innych zbiorów	Liczba wprowadzonych tytułów Liczba wykonanych skanów Liczba wejść na stronę OBC Liczba wejść do poszczególnych publikacji	2011 i nadal	DWP		Środki pozyskane z projektów

Cel strategiczny II: Dostosowanie przestrzeni do potrzeb atrakcyjnej biblioteki

Cel szczegółowy II.1: Poprawienie warunków lokalowych poprzez rozbudowę i adaptację pomieszczeń i otoczenia przy ul. Piastowskiej oraz innych obiektów należących do WBP

Wskaźniki: Liczba zrealizowanych projektów

Termin realizacji: 2011–2020

Projekty:

Projekt	Wskaźnik realizacji	Termin	Odpowiedzialni	Partnerzy	Budżet
Projekt II.1.1 Utworzenie wielofunkcyjnej sali audytoryjnej	Tak/Nie	2015	Dyrektor DOA		Zewnętrzne środki finansowe
Projekt II.1.2 Przebudowa Galerii WuBePe	Tak/Nie	2012	DOA		W ramach budżetu biblioteki

Projekt II.1.3 Dostosowanie pomieszczeń dla osób niepełnosprawnych	Tak/Nie	2014	DOA		Zewnętrzne środki finansowe
Projekt II.1.4 Utworzenie agend specjalistycznych, na przykład mediateki	Tak/Nie	2014	Dyrektor DU DOA	Organizacje społeczne	Zewnętrzne środki finansowe
Projekt II.1.5 Zagospodarowanie przestrzeni przed budynkiem biblioteki (ul. Piastowska 18–19)	Tak/Nie	2013	Dyrektor DOA		W ramach budżetu biblioteki
Projekt II.1.6 Stworzenie przyjaznych miejsc pracy i wypoczynku dla czytelników	Tak/Nie	2011 i nadal	DOA DU		W ramach budżetu biblioteki
Projekt II.1.7 Utworzenie warunków do organizacji spotkań klubowych	Tak/Nie	2011 i nadal	DOA DU	Organizacje społeczne	W ramach budżetu biblioteki

Cel szczegółowy II.2: Rozwój wirtualnej przestrzeni biblioteki

Wskaźniki: Liczba wdrożonych nowych form technologii informacyjnych, liczba odbiorców korzystających z nowych propozycji form komunikacji

Termin realizacji: 2011–2020

Projekty:

Projekt	Wskaźnik realizacji	Termin	Odpowiedzialni	Partnerzy	Budżet
Projekt II.2.1 Utworzenie nowoczesnej, atrakcyjnej i funkcjonalnej strony WWW	Tak/Nie	2011	DWP		W ramach budżetu biblioteki
Projekt II.2.2 Utworzenie baz: starodruków, płyt analogowych	Dwie działające bazy	2013	GO		W ramach budżetu biblioteki

Projekt II.2.3 Udział biblioteki w portalach społecznościowych	Liczba portali	2011 i nadal	DWP		W ramach budżetu biblioteki
Projekt II.2.4 Usprawnienie kontaktu z czytelnikami (przez zastosowanie nowych komunikatorów)	Liczba nowych komunikatorów Liczba korzystających czytelników	2011 i nadal	DWP DU		W ramach budżetu biblioteki

Cel strategiczny III: Dostosowanie sieci bibliotek publicznych do współczesnych standardów

Cel szczegółowy III.1: Inicjowanie działań na rzecz rozwoju nowoczesnej sieci bibliotek publicznych

Wskaźniki: Liczba wdrożonych projektów, liczba bibliotek wprowadzających wskaźniki i standardy, liczba nowych form technologii informatycznych

Termin realizacji: 2011–2020

Projekty:

Projekt	Wskaźnik realizacji	Termin	Odpowiedzialni	Partnerzy	Budżet
Projekt III.1.1 Powołanie zespołu składającego się z pracowników bibliotek terenowych i WBP w Opolu do określenia sposobów i metod realizacji powyższego celu	Działający zespół	2011	DIM	Biblioteki publiczne woj. opolskiego	W ramach budżetu biblioteki
Projekt III.1.2 Dążenie do wdrożenia w bibliotekach publicznych standardów bibliotecznych IFLA i BIBLIOTEKI +	Liczba bibliotek publicznych Liczba wdrożonych standardów	2011 i nadal	DIM	Biblioteki publiczne woj. opolskiego	Środki pozyskane z projektów
Projekt III.1.3 Budowa własnych (wojewódzkich) wskaźników działalności bibliotecznej	Liczba wskaźników	2011 i nadal	DIM	Biblioteki publiczne woj. opolskiego	W ramach budżetu biblioteki

Projekt III.1.4 Stworzenie możliwości uczestnictwa bibliotek realizujących zadania powiatowe w komputerowym systemie informacji o regionie	Wspólna regionalna baza bibliograficzna, ew. połączenie w jednej wyszukiwarce niezależnych baz Liczba bibliotek uczestniczących w projekcie	2011 i nadal	DIM DIB DWP	Powiatowe biblioteki publiczne woj. opolskiego	Środki pozyskane z projektów Budżety bibliotek publicznych
Projekt III.1.5 Dążenie do komputerowego opracowania zbiorów w bibliotekach z uniwersalną formatką, np. MARC21 oraz możliwością zastosowania IP Z39.50	Lista działań na rzecz wprowadzenia jednolitego opracowania zbiorów Liczba zaangażowanych bibliotek	2011 i nadal	DIM GO	Biblioteki publiczne woj. opolskiego	W ramach budżetów bibliotek
Projekt III.1.6 Organizacja katalogu scalonego zbiorów regionalnych bibliotek woj. opolskiego	Działający katalog Liczba wprowadzonych rekordów	2011 i nadal	DIM GO	Biblioteki publiczne woj. opolskiego	Środki pozyskane z projektów

Cel strategiczny IV: Biblioteka liderem w integracji społeczeństwa wielokulturowego

Cel szczegółowy IV.1: Zwiększenie działań biblioteki na rzecz różnych środowisk kulturowych

Wskaźniki: Liczba nowych inicjatyw, liczba imprez, liczba uczestników

Termin realizacji: 2011–2020

Projekty:

Projekt	Wskaźnik realizacji	Termin	Odpowiedzialni	Partnerzy	Budżet
Projekt IV.1.1 Rozpoznanie środowisk (mniejszości i subkultur) w woj. opolskim i poszerzenie oferty dla powyższych grup poprzez organizację imprez integrujących lub prezentujących ich dorobek	Liczba osób/organizacji korzystających z proponowanych ofert Liczba ofert Liczba imprez	2011 i nadal	DU GO DIB-OPM	Organizacje, stowarzyszenia	W ramach budżetu biblioteki
Projekt IV.1.2 Prowadzenie kursów językowych	Liczba kursów Liczba uczestników	2011 i nadal	DU		Środki zewnętrzne

Cel szczegółowy IV.2: Inicjowanie działań na rzecz mniejszości polskich poza granicami kraju

Wskaźniki: Liczba partnerów, liczba działań i inicjatyw

Termin realizacji: 2011–2020

Projekty:

Projekt	Wskaźnik realizacji	Termin	Odpowiedzialni	Partnerzy	Budżet
Projekt IV.2.1 Nawiązywanie kontaktów z Polonią poprzez współpracę z bibliotekami partnerskimi	Liczba partnerów zagranicznych Lista działań i inicjatyw podjętych na rzecz współpracy Liczba korzystających z tych inicjatyw	2011	DU DIB-OPM	Biblioteki partnerskie w Niemczech, Czechach, na Ukrainie, Węgrzech, Słowacji	W ramach budżetu biblioteki

Cel szczegółowy IV.3: Poprawa dostępu środowisk obcojęzycznych do informacji o bibliotece

Wskaźniki: Liczba działań promocyjnych, liczba materiałów promocyjnych skierowanych do środowisk obcojęzycznych, liczba obcojęzycznych użytkowników

Termin realizacji: 2011–2020

Projekty:

Projekt	Wskaźnik realizacji	Termin	Odpowiedzialni	Partnerzy	Budżet
Projekt IV.3.1 Przygotowanie menu strony internetowej w językach obcych	Menu w językach angielskim, niemieckim, czeskim, rosyjskim	2011	DWP DU		W ramach budżetu biblioteki
Projekt IV.3.2 Opracowanie ulotek informacyjnych w językach obcych	Liczba ulotek	2011 i nadal	DU		W ramach budżetu biblioteki

Cel strategiczny V: Zwiększenie dostępności biblioteki dla różnych grup wiekowych, zawodowych, społecznych

Cel szczegółowy V.1: Zwiększenie przepływu informacji o bibliotece w środowisku oświatowym

Wskaźniki: Liczba partnerskich instytucji oświatowych, liczba działań, liczba uczestników

Termin realizacji: 2011–2020

Projekty:

Projekt	Wskaźnik realizacji	Termin	Odpowiedzialni	Partnerzy	Budżet
Projekt V.1.1 Współpraca ze szkołami wszystkich typów, w tym ze szkołami wyższymi	Liczba szkół, zawartych umów	2011 i nadal	DU DIB-OPM	Szkoły woj. opolskiego	W ramach budżetu biblioteki
Projekt V.1.2 Przygotowanie filmu informacyjnego o bibliotece dla młodszych odbiorców	Film Liczba emisji Liczba odbiorców	2012	DIB-OPM		W ramach budżetu biblioteki
Projekt V.1.3 Poszerzenie oferty spotkań w ramach edukacji bibliotecznej dla zróżnicowanych odbiorców	Liczba ofert Liczba osób korzystających	2011	DU		W ramach budżetu biblioteki

Cel szczegółowy V.2: Zwiększenie działań na rzecz różnych grup społecznych

Wskaźniki: Liczba partnerskich instytucji, liczba projektów, liczba adresatów (uczestników i użytkowników), liczba adresowanych do nich wydawnictw

Termin realizacji: 2011–2020

Projekty:

Projekt	Wskaźnik realizacji	Termin	Odpowiedzialni	Partnerzy	Budżet
Projekt V.2.1 Współpraca z instytucjami zajmującymi się chorymi i niepełnosprawnymi	Liczba współpracujących instytucji	2011 i nadal	DIM DU	Organizacje społeczne	W ramach budżetu biblioteki

Projekt V.2.2 Przeprowadzanie szkoleń i kursów w zakresie nowych technologii, aby zapobiec tzw. wykluczeniu cyfrowemu	Liczba kursów Liczba uczestników	2011 i nadal	DIM		W ramach budżetu biblioteki
Projekt V.2.3 Gromadzenie wszelkiego typu zbiorów dla powyższych grup	Liczba jednostek inwentarzowych	2011 i nadal	GO		W ramach budżetu biblioteki
Projekt V.2.4 Udostępnienie pomieszczeń na spotkania grupom nieformalnym	Liczba osób korzystających z pomieszczeń	2011 i nadal	DU DOA	Grupy nieformalne	W ramach budżetu biblioteki

Cel szczegółowy V.3: Poprawienie jakości usług bibliotecznych

Wskaźniki: Liczba wdrożonych projektów, liczba działań promocyjnych, liczba uczestników

Termin realizacji: 2011–2020

Projekty:

Projekt	Wskaźnik realizacji	Termin	Odpowiedzialni	Partnerzy	Budżet
Projekt V.3.1 Ujednoczenie godzin otwarcia agend WBP	Tak/Nie	2011	Dyrektor DU		W ramach budżetu biblioteki
Projekt V.3.2 Umożliwienie wprowadzenia wolnego dostępu do półek w wypożyczalni (beletrystyka) i czytelniach	Tak/Nie	2012	DU DOA		W ramach budżetu biblioteki

Cel strategiczny VI: Biblioteka partnerem dla innych placówek w zakresie działań edukacyjnych i kulturalnych w mieście, regionie, kraju

Cel szczegółowy VI.1: Zwiększony i bezpośredni udział WBP w tworzeniu i realizowaniu działań edukacyjnych i kulturalnych w mieście i regionie

Wskaźniki: Liczba instytucji partnerskich, liczba imprez, liczba wspólnych inicjatyw

Termin realizacji: 2011–2020

Projekty:

Projekt	Wskaźnik realizacji	Termin	Odpowiedzialni	Partnerzy	Budżet
Projekt VI.1.1 Utworzenie bazy instytucji zajmujących się działalnością edukacyjną i kulturalną w mieście i regionie	Tak/Nie	2011	DWP DU DIB		W ramach budżetu biblioteki
Projekt VI.1.2 Podjęcie współpracy z wytypowanymi instytucjami naukowymi i kulturalnymi oraz społecznymi i organizacja wspólnych przedsięwzięć	Liczba instytucji współpracujących Liczba projektów	2011– –2012	DU DIB	Instytucje	W ramach budżetu biblioteki
Projekt VI.1.3 Organizacja „Spotkań z kulturą i nauką”	Tak/Nie Liczba uczestników	2012 i nadal	DU DIM DIB	Stowarzyszenia i instytucje kultury i nauki	Środki pozyskane z projektów

REALIZACJA, MONITORING I EWALUACJA STRATEGII

Dokument *Strategia rozwoju Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Opolu* prezentuje i syntetycznie opisuje strategiczne cele rozwoju i przypisane im cele szczegółowe. Z kolei cele szczegółowe są rozpisane na projekty, stanowiące zestawy poszczególnych działań i przedsięwzięć, ze wskazaniem podmiotów odpowiedzialnych za ich realizację, partnerów, niezbędnych nakładów finansowych, harmonogramu realizacji, a także zakładanych rezultatów. Obecnie można wskazać tylko ogólne źródła finansowania realizacji zadań, a będą to: środki własne, środki z programów ministerialnych i unijnych.

Prezentowana postać strategii rozwoju Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Opolu została ukształtowana w określonych warunkach społecznych, ekonomicznych oraz politycznych, które są stanami dynamicznymi. Dlatego nie należy jej traktować jako zamkniętego dokumentu, który ma obowiązywać cały czas w niezmienionym kształcie. Zmiana działań i priorytetów w strategii, jak również ich uzupełnienie mogą nastąpić w trakcie realizacji projektów, a w szczególności po ustaleniu budżetu określającego zadania inwestycyjne w bibliotece.

Osiąganie założonych celów wymaga zatem systematycznego monitorowania zmian wewnętrznych i zewnętrznych uwarunkowań rozwoju biblioteki, ciągłej obserwacji i oceny pozytywnych i negatywnych doświadczeń przy wdrażaniu strategii oraz opracowywania i wdrażania programów korygujących odstępstwa od planów. Zmiany w strategii będą obejmować nie tylko sposoby i środki realizacji poszczególnych projektów, ale także w krańcowych przypadkach mogą się wiązać z koniecznością rezygnacji z jednych celów i wprowadzenia nowych.

W procesie wdrażania planu strategicznego ważnym czynnikiem będzie rozwój zawodowy kadry: sprawdzanie kompetencji, poszerzanie wiedzy i umiejętności pracowników w świadczeniu usług na rzecz różnych grup czytelniczych.

W celu wprowadzenia efektywnego mechanizmu kontrolnego zostanie powołany zespół do spraw wdrażania strategii. Do głównych zadań zespołu będzie należeć koordynowanie prac poszczególnych działów biblioteki, by osiągnąć efekt synergii w procesie wdrażania strategii. Monitoring będzie polegał na analizie sprawozdań kwartalnych i rocznych poszczególnych kierowników działów odpowiedzialnych za wdrażanie zadań częściowych. W zależności od rodzaju zadań strategicznych i możliwości finansowych biblioteki do prac zespołu mogą zostać czasowo powołani przez dyrektora eksperci zewnętrzni. Zespół będzie odpowiedzialny za następujące zadania:

- koordynację prac działów biblioteki zaangażowanych we wdrażanie strategii,
- ocenianie realizacji poszczególnych programów operacyjnych w zakresie terminowości wdrażania poszczególnych działań oraz zgodności tych działań z przyjętymi dla strategii celami i priorytetami rozwoju w wyniku przeprowadzonego postępowania monitorującego,
- cykliczne, w okresach rocznych, ocenianie realizacji przyjętej strategii rozwoju i dostarczanie raportów z realizacji strategii dyrektorowi biblioteki,
- wskazywanie dyrektorowi biblioteki propozycji działań korygujących w czasie wdrażania strategii,
- nadzór nad prawidłowością realizacji strategii.

Jak wynika z powyższego materiału, Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Opolu stoi w obliczu poważnych wyzwań, szczególnie ze względu na działalność placówki w wielokulturowym i zróżnicowanym etnicznie społeczeństwie. Przygotowując strategiczny plan, placówka realizuje politykę, która jest zbieżna z dokumentami UNESCO/IFLA:

1. *Manifestem bibliotek publicznych* z 1994 roku, wskazującym, że biblioteka powinna być łatwo dostępna, a jej bramy otwarte dla wszystkich członków wspólnoty, którzy mogą swobodnie z niej korzystać bez względu na rasę, kolor skóry, narodowość, wiek, płeć, wyznanie, język, stan cywilny i poziom wykształcenia;
2. *Manifestem o bibliotece wielokulturowej* z 2009 roku, w którym podkreśla się powinność biblioteki w upowszechnianiu „różnorodności kulturowej i językowej na płaszczyźnie międzynarodowej, krajowej i lokalnej, wspierając w ten sposób dialog międzykulturowy i aktywne obywatelstwo”.

UNESCO zachęca zatem rządy centralne i władze lokalne do wspierania i aktywnego angażowania się w rozwój bibliotek publicznych. W tym kontekście także strategia rozwoju opolskiej biblioteki może być w pełni zrealizowana dzięki przychylności społeczności lokalnej i wsparciu naszych decydentów.